

LERUM

LERUMS KOMMUN
REVISORERNA

Revisionsplan 2011

Revisionsplan för Lerums kommun 2011.

Förslag till revisionsplan baseras på årets väsentlighets- och riskanalys, underlag från fullmäktige om väsentliga områden, genomförda granskningar 2010, de förtroendevaldas protokollsgranskningar, kommunanalys samt kompletterande information i databaser, verksamhetsplaner och andra dokument relevanta för uppdraget.

Väsentlighets- och riskanalys

Väsentlighet och riskanalysen är uppdelad i tre delar. Först redogörs för de arbetsätt som revisionen har för att identifiera väsentliga områden och risker. Därefter redogörs för väsentliga områden utifrån ett fullmäktigeperspektiv. I det sista avsnittet redogörs för den samlade analysen som revisionen gör.

Revisionens arbete med väsentlighet och risk

Som grund för revisorernas revisionsplan utgör väsentlighets- och riskanalysen en väsentlig del. Inhämtar information och kunskap om nämnder och styrelser arbete med ett brett anslag. Dialogen med nämnder och styrelse som en del i den årliga grundläggande granskningen är också en viktig del i detta arbete. De valdar revisorerna träffar även kommunfullmäktiges presidie vid ett par tillfällen under året för att utbyta information av betydelse för uppdraget. För att erhålla ytterligare underlag i arbetet med att upprätta en revisionsplan är det av vikt att även inhämta hela fullmäktiges syn på hur verksamheten bedrivs och inom vilka områden fullmäktigeledamöterna bedömer att det finns störst risk för att nämnder och styrelse inte kommer att klara av att leva upp till det uppdrag kommunfullmäktige givit dem.

Analysen av väsentlighet och risk utgår från revisionens syfte. Analysen startar med att fastställa väsentliga verksamhetsområden inom respektive nämnd och styrelse. Det innebär att det görs en sammanvägning av:

- Storleken på resurserna som verksamheten tar i anspråk
- Om det finns mål från fullmäktige som påverkar verksamhetsområdet
- Om det finns uppdrag från fullmäktige inom verksamhetsområdet (beslut och reglemente mm)
- Andra kriterier som påverkar bedömningen av väsentlighet, aktualitet, tidigare brister m m

Dessa kriterier ligger sedan till grund för en klassificering av verksamhetsområdet som väsentligt respektive ej väsentligt. Det är framförallt inom dessa väsentliga områden som vi identifierar och bedömer risker och hur de hanteras.

Inom de fastställda väsentliga verksamhetsområdena identifieras de risker som kan försvåra kommunens möjligheter att:

- Bedriva en ändamålsenlig verksamhet
- Upprätthålla en ekonomiskt tillfredsställande verksamhet
- Uppvisa rättvisande räkenskaper
- Upprätthålla en tillräcklig intern kontroll

Fullmäktiges bedömning av väsentliga områden och omvärlds- och verksamhetsrisker

I samband med Kommunfullmäktiges möte i slutet av 2010 genomförde Hans Pettersson från KFI (Kommunforskning I Väst) en presentation och analys av Lerums kommun i jämförelse med andra kommuner. Utifrån presentationen och en beskrivning av revisionens uppdrag ställdes följande fråga till fullmäktigeledamöterna:

Vilka risker/hinder bedömer ni att det finns för att de av KF beslutade målen inte kan uppfyllas?

Svaren som erhöles belyste många mycket viktiga och riskfyllda områden som revisionen har beaktat i sin samlade bedömning av väsentlighet- och risk. Nedan har vi angivit de huvudområden som ledamöterna redovisade.

Risker orsakade av arbetsmiljö

- Otrygg miljö för skolpersonal (konsekvens av förändringar i elevunderlag och organisationsförändringar)
- Brist på kompetent personal samt personalbrist

Externa risker

- Ekonomiska förändringar (arbetslöshet och minskade skatteintäkter)
- Nya lagar och nya direktiv från EU

Interna risker

- Bristande uppfyllningssystem av KF:s mål
- Regelbundna uppföljningar saknas
- Brister som framkommer vid uppföljning blir inte åtgärdade
- Att EU-bidrag inte söks i den omfattning som är möjlig

Risker utifrån kostnader, kostnadsutveckling

- Underhållsskulden – hur stor är den, finns det en buffert så att inte alla medel försvinner i akuta åtgärder.
- LSS-kostnader som hela tiden ökar. Svårt att uppnå målen då vi inte har en strategi för hur vi ska kunna förutse dessa kostnader

Målen kvalitet m m

- För att kunna uppfylla målen måste vi ha tydliga mål ”SMARTA” (specificerade, mätbara, accepterade, realistiska, tidsatta)
- För högt satta mål - inte rimliga att uppnå

Bristande resurser

- Inte tillräckligt med resurser tilldelade för att kunna arbeta med målen och uppnå målen

Risker utifrån organisationen

- Bristande beredskap för ”yttre” hot (ekonomi, klimat, olyckor etc)
- Interna samordningsbrister KF-KS-beredningar och förvaltningen (den ena vet inte vad den andra gör)
- Kommunikationsglapp mellan politiken och tjänstemännen

- Otydliga ansvarsområden för uppföljningen av KF:s mål och korrigeringar
- Från ord till handling – en alldeles för lång process
- Varje nivå inom kommunens skapar ett ”filter” för information
- En alldeles för stor arbetsbörda för KS

Revisionsgruppens samlade analys

Utgångspunkten för revisorernas analys är årets väsentlighets- och riskarbete tillsammans med underlag från fullmäktige om väsentliga områden, upprättad kommunanalys och kommunens egen riskanalys, den dialog som de förtroendevalda revisorerna fört med kommunstyrelsen och nämnder samt iakttagelser från de granskningar som genomförts under 2010.

Förvaltningsrevision

Grundläggande årlig granskning

Den årliga granskningen innebär att revisorerna gör en grundläggande granskning av kommunens nämnder med starkt fokus på kommunstyrelsen. Detta innebär att revisorerna på en övergripande nivå förhåller sig till om nämndens verksamhet är ändamålsenlig och bedrivs utifrån god ekonomisk hushållning samt tillräcklig intern kontroll.

Syftet med granskningen är att utifrån en övergripande nivå ge svar på hur nämnder mottar, genomför och återredovisar de av Kommunfullmäktige beslutade mål och uppdrag.

Den årliga granskningen omfattar flera steg och genomförs löpande under revisionsåret genom bl.a.:

- Att löpande ta del av grundläggande dokument, t ex:
  - Mål- och budgetdokument
  - Ekonomi- och verksamhetsrapporter
  - Delårsrapporter
  - Bokslut
  - Protokoll¹
- Att kommunicera med den verksamhet som granskas
- Att bedöma om ansvarig nämnd/styrelse skapat förutsättningar för tillräcklig styrning och uppföljning (hur säkerställer nämnden att tagna beslut tydligt framgår av protokoll, rutiner för återanmälan av beslut)
- Att granska nämnders och styrelsers återrapportering till kommunfullmäktige och bedöma om den ger en rättvisande bild av uppnådda resultat i förhållande till fastställda mål och beslutade åtaganden. Detta görs främst i samband med granskning av delårs- och årsbokslut.
- Att granska nämnders och styrelser hantering av tillsynsmyndigheters tillsynsrapporter.
- Hur lever verksamheterna upp till barnkonventionen

---

¹ Nämndernas protokoll läses företrädevis av de förtroendevalda revisorerna vilka ansvarar för att relevanta frågor tas upp till diskussion löpande under året.

Ett grundtema för den årliga granskningen år 2011 är intern kontroll då detta är utgångspunkten för de förtroendevalda revisorernas uppdrag enligt KL 9 kap. 9 §. I samtliga sammanhang där revisionen värderar styrelse och nämnders arbete skall därmed ett internkontroll perspektiv finnas.

Den grundläggande granskningen kommer att genomföras löpande under året och anpassas till kommunens organisation. Detta innebär att granskningen kommer att genomföras sektor för sektor. Syftet är att öka tydligheten och kvaliteten i den grundläggande granskningen.

I samtliga granskningar som genomförs under 2011 kommer det i projektplanerna att belysas hur vi i granskningen ska beakta barnkonventionen och att Lerums kommun har som mål att bli ”Sveriges ledande miljökommun”.

Fördjupade granskningar

Fördjupade projekt avser granskningar inom specifika områden som berör kommunen centralt eller en eller flera nämnder. Valet av fördjupningar bestäms utifrån den väsentlighets- och riskanalys som genomförts enligt ovan. Revisorernas arbetsätt innebär att det i denna plan fastställs att genomföra nedanstående granskningar. Utöver dessa granskningar kommer det löpande att ske prioriteringar och beslut om ytterligare granskningsinsatser.

Granskning av Överförmyndarnämndens rutiner för årsräkningar

Enligt föräldrabalken 19 kap väljs av kommunfullmäktige en överförmyndare eller överförmyndarnämnd för varje kommun. Överförmyndarnämnden (gäller även överförmyndare) skall enligt 16 kap föräldrabalken utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet.

Länsstyrelsen i sin tur skall utöva tillsyn över överförmyndares och överförmyndarnämnders verksamhet.

Bland överförmyndarnämndens uppgifter hör bland annat att granska förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet med hjälp av förteckning, årsräkningar och sluträkningar samt andra handlingar och uppgifter som lämnats.

Det har under de senaste åren blivit aktuellt med ett antal skadeståndsmål där kommunerna blivit stämnda. Beloppen uppgår i vissa fall till miljontals kronor. Tvisterna har gällt frågan om överförmyndarnämnden har brustit i sin tillsyn och granskning.

Granskningen syftar till att granska om överförmyndarnämndens rutiner för granskning av förteckning, årsräkning och sluträkning är tillräckliga samt om rutinerna tillämpas på rätt sätt samt hur nämnden säkerställer att det inom organisationen finns tillräcklig kompetens för att hantera nämndens ärende.

Granskning av upphandling och inköp – Sektor Samhällsbyggnad

Kommunens sektorer gör årligen ett stort antal inköp från många olika leverantörer. Den totala inköpsvolymen är betydande i förhållande till kommunens totala omsättning. Genom upphandling har kommunen tecknat ramavtal med flera leverantörer. Det är av stor vikt att offentliga organisationer hanterar upphandling och inköp på ett korrekt sätt utifrån aktuell lagstiftning men också för att undvika förtroendeskada.

Under 2008 genomförde Ernst & Young på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna en granskning av kommunens upphandlingsrutiner. I granskningen konstaterades en rad brister.

Bland annat bedömdes kommunen ha svag kontroll över dokumentationen i upphandlingsprocessen. Vidare konstaterades att det finns väsentliga brister i kommunstyrelsens interna kontroll av inköps- och upphandlingsverksamheten. I revisionsrapporten från 2008 framgår att upphandling sker med störst regelbundenhet inom sektor samhällsbyggnad. Revisorerna har under 2011 följt upp vilka åtgärder som sektor samhällsbyggnad vidtagit med anledning av de brister som påpekades i granskningen 2008. I ett skriftligt svar till revisorerna redogör sektorn för en rad åtgärder, bland annat inrättandet av en upphandlingsgrupp samt att personal som jobbar med inköp och upphandling har genomgått eller kommer att genomgå kommunens centrala inköpscertifiering. Ett arbete pågår också med att kartlägga upphandlings- och inköpsprocessen.

Revisorerna har mot bakgrund av ovanstående och utifrån underlaget i årets risk- och väsentlighetsanalys bedömt att det är väsentligt att under 2011 göra en fördjupad granskning av hur sektor samhällsbyggnad hanterar upphandling och inköp inom sitt verksamhetsområde.

Redovisningsrevision

För granskning av räkenskaper av nämnder och styrelse kommer granskningen att utgå ifrån en separat väsentlighets- och riskanalys. Därefter väljs en optimal granskningsansats med inriktning på finansiella flöden och/eller substansgranskning av enskilda poster.

Den preliminära inriktningen fastställs efter årsbokslut 2010.

Granskning av delårsbokslut

Delårsbokslutet skall granskas och rapport skall lämnas inför behandlingen i fullmäktige. Granskningen skall svara på frågan om resultaten i rapporten är förenliga med de mål fullmäktige beslutat om i budgeten.

Syftet med vår granskning är även att identifiera och kommunicera eventuella risker, budgetavvikelser och andra problemområden på ett tidigt stadium.

Utgångspunkten för vår granskning är kommunallagen och de rekommendationer som tagits fram av SKYREV och SKL (Sveriges kommuner och landsting). Dessutom kommer vi att följa de särskilda riktlinjer för delårsrapporter som fastställts i överenskommelse med kommunen.

Vi kommer att lämna en redogörelse i de fall vi identifierar risker och problemområden i god tid så att eventuella åtgärder kan vidtas före bokslutsarbetet.

Löpande redovisningsrevision

I huvudsak kommer vår inriktning att omfatta följande moment:

En genomgång av väsentliga rutiner:

- Anläggningstillgångar
  - Årets investeringar
  - Överföring till nytt anläggningsregister
- Inköp / utbetalningar
- Bokslutsprocessen
- Exploateringsredovisning
- Pensionsredovisning

Övriga granskningspunkter kommer bland annat att omfatta:

- Kontoanalyser känsliga konton
- Kostnadsföring / aktivering
- Representation / gåvor / utbildning etc
- Läsning leverantörsfakturor
- Attest
- Moms etc
- Rörelsegiltighet

Bokslutsgranskning

Bokslutet kommer att granskas med utgångspunkt från de risker vi bedömer kvarstår i verksamheten med beaktande av våra iakttagelser från granskning av intern kontroll.

Vi kommer att granska kommunkoncernens årsredovisning med däri ingående verksamhetsredovisning, balans- och resultaträkningar, finansieringsanalys samt noter.